

RAZISKAVE IN ŠTUDIJE 90

SADNI IZBOR ZA SLOVENIJO 2014

Kmetijski inštitut Slovenije
Agricultural institute of Slovenia

Sadni izbor za Slovenijo 2014

Boštjan GODEC

Metka HUDINA

Valentina USENIK

Darinka KORON

Anita SOLAR

Viljanka VESEL

Matej STOPAR

Ljubljana 2015

Fotografije v knjigi so prispevali :

- Boštjan Godec (zonga, gaia, gemini, civren, smeralda, modi, isaaq, karneval, fujion, starcats)
- Metka Hudina (laura, amiga, maria lucia, silver giant)
- Valentina Usenik (grace star, black star, merchant, axel, topfirst, valjevka, plumtastic, jojo, ninfa, bora, bergeron)
- Darinka Koron (joly, honeoye, dely, sonata, mara des bois, himbo top, amira, aurora, chandler, ozarkblue, darrow)
- Anita Solar (sava, krka, marigoule)
- Barbara Ambrožič Turk (rojo brillante, triumph)
- internetni vir (merkur, pisana, tomcot, laetitia, capri, charlotte)

Izdal in založil

KMETIJSKI INŠTITUT SLOVENIJE

Ljubljana, Hacquetova ulica 17

Direktor izr. prof. dr. Andrej SIMONČIČ

Urednica zbirke Lili MARINČEK

Tisk Birografika Bori, Ljubljana

Naklada 300 izvodov

Nobenega dela te knjige ni dovoljeno ponatisniti ali reproducirati s kakršnimikoli sredstvi brez pisnega dovoljenja založnika.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

634.10/.7(497.4)

631.526.3:634.10/.7(497.4)

SADNI izbor za Slovenijo 2014 / Boštjan Godec ... [et al.] ; [fotografije v knjigi so prispevali Boštjan Godec ... et al.]. - Ljubljana : Kmetijski inštitut Slovenije, 2015. - (Raziskave in študije / Kmetijski inštitut Slovenije ; 90)

ISBN 978-961-6505-73-4

1. Godec, Boštjan, 1968-

279708672

Pričujoča publikacija je rezultat dela v okviru strokovne naloge "Posebno preizkušanje sort sadnih rastlin". Naročnik in financer te naloge je Ministrstvo za kmetijstvo Republike Slovenije, koordinator in nosilec je Kmetijski inštitut Slovenije. Rezultati preizkušanja sort sadnih rastlin v naših pedoklimatskih razmerah so osnova za oblikovanje sortnih priporočil. Ta podajamo v obliki sadnih izborov. Njihove revizije oz. preglede opravljamo vsaka štiri leta. Preizkušanje sort sadnih rastlin znotraj omenjene strokovne naloge poteka za naše gospodarsko najpomembnejše sadne vrste. V nadaljevanju so te skupaj z njihovimi odgovornimi nosilci preizkušanja tudi našete.

Boštjan Godec, univ. dipl. inž. agr. (KIS) – jabolana

dr. Metka Hudina (BF) – hruška, breskev, nektarina

dr. Valentina Usenik (BF) – češnja, sliva, marelica

dr. Darinka Koron (KIS) – jagoda, malina, ameriška borovnica

dr. Anita Solar (BF) – oreh, leska, kostanj

mag. Viljanka Vesel (KGZS) – oljka

dr. Matej Stopar (KIS) – kaki

KIS - Kmetijski inštitut Slovenije

BF – Biotehniška fakulteta (UL)

KGZS – Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije

Vsebina	Stran
1 Novi sadni izbor	7
2 Sadni izbor po sadnih vrstah.....	8
Jablana (<i>Malus x domestica</i>)	8
Hruška (<i>Pyrus communis</i>).....	22
Azijska hruška ali nashi (<i>Pyrus pyrifolia</i>).....	23
Kutina (<i>Cydonia oblonga</i>).....	23
Breskev (<i>Prunus persica</i>)	24
Nektarina (<i>Prunus persica</i>)	25
Češnja (<i>Prunus avium</i>)	29
Višnja (<i>Prunus cerasus</i>)	34
Sliva (<i>Prunus domestica</i>)	35
Marelica (<i>Prunus armeniaca</i>)	40
Jagoda (<i>Fragaria x ananassa</i>)	44
Malina (<i>Rubus idaeus</i>)	51
Robida (<i>Rubus fruticosus</i>)	53
Robida x malina (<i>Rubus fruticosus x Rubus idaeus</i>)	53

Rdeči ribez (<i>Ribes rubrum</i>)	53
Črni ribez (<i>Ribes nigrum</i>)	53
Kosmulja (<i>Ribes grossularia</i>)	53
Črni ribez x kosmulja (<i>Ribes nigrum</i> x <i>Ribes grossularia</i>)	53
Ameriška borovnica (<i>Vaccinium corymbosum</i>)	54
Bezeg (<i>Sambucus nigra</i>)	58
Oreh (<i>Juglans regia</i>)	59
Leska (<i>Corylus avellana</i>)	63
Kostanj (<i>Castanea sativa</i>)	65
Mandelj (<i>Prunus dulcis</i>)	66
Oljka (<i>Olea europaea</i>)	67
Kaki (<i>Diospyros kaki</i>)	69
Figa (<i>Ficus carica</i>)	72
Kivi (<i>Actinidia deliciosa</i>)	73

NOVEMU SADNEMU IZBORU NA POT

Pred vami je nov sadni izbor (Sadni izbor za Slovenijo 2014). Sadni izbor še naprej ostaja priporočilo sadjarske stroke, katere sorte sadnih rastlin saditi v pridelovalnih razmerah naše države. Bodisi v večhektarski sadovnjak intenzivne pridelave ali pa v domači vrt samooskrbnega značaja.

S sadnim izborom želimo združiti dve na videz nasprotujoči si tendenci. Ob hkratnem ohranjanju pestrosti in raznolikosti v sortnih priporočilih želimo s sadnim izborom pridelovalce tudi usmerjati k sajenju predvsem tistih sort, ki so trenutno najboljše. Ob upoštevanju obojega se hitro znajdemo v dilemi, ki sadni izbor spremlja od vsega začetka. Dati prednost pestrosti oblik, barv in okusov ali dati prednost ekonomsko donosnejši mono-sortnosti v pridelavi?

Za razvoj sadjarstva na slovenskem je bila velikega pomena postavitve prvih sadnih drevesnic pri nas v začetku 19. stoletja (Ljubljana, 1824). Hkrati s povečevanjem števila sadik sadnega drevja smo pridobivali številne tuje sorte. Govorimo o obdobju pomološke usmeritve ter s tem zbirateljstva oz. kolekcioniranja sort sadnih rastlin. To je svoj vrh doseglo konec 19. stoletja, ko je pri načrtovanju sadnih vrtov veljala miselnost "kolikor dreves toliko sort". Šele tržna usmerjenost nekaterih sadjarjev je vodila v ožetje sortimenta. Izbirali so tiste sorte, po katerih je bilo povpraševanje na trgu največje ter so hkrati ustrezale našim naravnim razmeram. Martin Humek, višji sadjarski v Ljubljani, je v uvodu Sadnega izbora za Slovenijo v besedi in sliki, 1928, med drugim zapisal:

"Kdor sadjari v količkah večjem obsegu za prodaj, naj se posebno varuje premnogih sort – tega poglavitnega greha naših sadjarjev. Svetovna sadna trgovina na veliko vpoštevata le take sorte, ki jih pridelujemo v velikih množinah, s katerimi zalaga sadni vrt. Te najlaže in tudi najbolj prodamo, pa tudi najmanjše stroške imamo s pridelovanjem tako enotnega sadja."

Ohranjanje zlate sredine med obema »skrajnostima« je naš skupni cilj. Običajno je srednja pot prava. Kot v življenju, tako tudi pri oblikovanju sadnega izbora.

Boštjan Godec, univ. dipl. inž. agr.

Koordinator strokovne naloge
Posebno preizkušanje sort sadnih rastlin